

Prvi tisk četrtek in
vred ali
v Mariboru s pošiljanjem
na dom za celo leto 12 din.,
za leto 7 din., četri leta
1 din. Izen jugoslavije
1 din. Naročnina se pošlje
na upravitelju "Sloven-
skega Gospodarja" v Ma-
riboru, Koroska cesta 5.
Za doplačila do odpo-
vodi. Naročnina se plačuje
v naprej.
Telefon Interurban št. 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO.

Posredna plačana v gotovini.

Uredništvo: Koroska cesta
št. 5. Rokopisi se ne vr-
čajo. Upravištvu sploš-
ne naročnine, inšerata in
reklamacije.
Cena inšeratom po dogo-
voru. Za večkratne oglaš-
be primeren popust. Nesplošne
reklamacije so poštne
proste.
Čekovni račun poštnega
urada Ljubljana št. 10.663.
Telefon Interurban št. 113.

44. št. 44.

Maribor, dne 2. novembra 1922.

56. letnik.

Od 1. novembra naprej stane posamezna številka «Slov.
Gospodarja» 1 dinar; «Straža» 75 para.

Filipov J.

Jasni opomini.

Zadnje dni sta se izvršila izven naše jugoslovanske
države dva dogodka, ki moreta naše krščansko kmetstvo
delovno ljudstvo močno zanimati.

Na Dunaju je socialna demokracija s svojim tovar-
niškim mestnim delavstvom in ostalimi svojimi pristaši
napravila čisto posebno manifestacijo.

Rekviriraj grede.

Vodstvo industrijalnih socialno demokratičnih slojev
je mobiliziralo svoje, vojaško organizirane člane ter na-
pravilo ž njimi veliko vajo, kako grede nasilno rekviriraj
z Dunaja preko Dunava na rodovitno polje ob meji Čeho-
slovaški. Nasproti jim pride oborožena sila kmetov, ki
skušajo z oboroženo silo organizirani ta napad zabraniti.
Razvijejo se boji in vodstvo z Dunaja zmaga s svojimi so-
cikalno demokratičnimi organizacijami.

Drugi slučaj.

Naši sosede Italijani po končani svetovni vojni ne
morejo priti do pravega miru. Ni jim dovolj, da so ope-
harili Slovence, Hrvate in tudi Srbe ter nam vzeli cele
dele našega ozemlja, tudi med seboj imajo prepire in
stalne umore, poboje in požige. Organizirali so se tako-
imenovani fašisti (Fasces je svezjen dobro zvezanih pal-
lic. — Mislite na Svetopluka in njegovo oporoko ter pri-
liko o zvezanih palicah, ki so skupaj nezlomljive). Ti
fašisti so se napravili, kakor država v državi. So posebna
bojna organizacija, ki dela čisto po svoje in se ne zmeni
ne za vojsko, ne za ministre, ne za razne politične urad-
nike.

Fašistovska organizacija je tudi te dni mobilizirala
in teh elementov je prišlo baje v Neapolju skupaj do
30 tisoč. Sedaj so se nenadoma nasilno polastili državne
uprave v srednji in gornji Italiji. Kako bode ta reč izpa-
la, boste čitali med dnevnimi novicami.

Za naše ljudstvo pa je važno, da vidi, kako je razme-
roma majhna peščica dobro organiziranih kričavev in pre-
tepačev iz mest zamogla priti tako hitro do moči in velja-
ve ter strahuje tudi naše goriške in istrske slovenske
brate.

Vzglede od prej.

Enake vzglede, kakor sta ta dva najnovejša, imate iz
zadnjih let po Evropi več. Vsi so zelo poučni in naši
ljudje morajo malo odpreti oči in misliti!

Na Ruskem je bilo komaj 2 odstot, to je med sto
Rusi sta bila dva organizirana pri boljševikih. In zmagali
so s svojo trdno in odločno organizacijo boljševiki.

Na Bolgarskem izvršuje vso vladno v imenu dobro
organiziranega kmetkega ljudstva vseučilišni profes-
sor Stambulijski. Oficirji in meščani ter prejšnji politiki
celo Wranglovci so skušali uničiti in pregnati to vladno,

Mlekarska Tončka.

«Ali je prelomil svojo obljubo?» vpraša Tončka.

Oskrbnik ji priklama: «Nova svota je večja od prve»
reče nevoljno, «in vi boste razumeli, ljuba žena, da mu
pri teh razmerah ne morem več zaupati».

«Vi ga hočete odpustiti? Moj Bog, kaka sramota!
Oče mojih otrok — tat!»

«Ne, pomirite se, na vaše otroke naj ne pride slab
glas, zato sem vas poklical semkaj. Hočem se z vami
posvetovati, kako bi se dala stvar urediti, da ne bi
vzbudila nobene pozornosti. Obdržati ga nikakor ne
morem, toda vi lahko morebiti tako uravnate, kakor bi
sam rad zapustil službo».

Tončka nienkrat odločno vstane. «Veste kaj, gos-
pod, vzamite mene namesto njega v službo».

Oskrbnik jo začudeno pogleda.

«Vi mislite, da se mi meša? O, ne! Dobro vem, če-
sa vas prosim. Pomislite, zaslužek od dela na polju mi
že dolgo ne zadostuje več. Moj mož ničesar več ne pri-
speva h gospodinjstvu. Otroci potrebujejo vedno več,
a njihove dedščine se ne bi rada dotaknila, a revščina
je tako bridka. Dobrodošel bi mi torej bil večji zaslus-
šek in prodaja mleka bi bila tak zaslužek. Goljufije se
vam pri meni ni treba bati, vsak vinar vam bom vest-
no oddala. Tako bi se dala cela zadeva najbolj zakriti.
Vsak vaščan ve, da je moj mož precej zanikern, in bodo
imeli to za vzrok, da sem jaz stopila na njegovo mesto.
Nihče ne bo mislil na kako poneverjenje od njegove
strani».

«Da, to je vse dobro in lepo, ljuba žena. Prepričan
sem tudi, da vam lahko mirno izročim največjo svoto,
toda, treba je še marsikaj drugega pomisliti. —

«Vi dvomite morebiti, da bi mogla jaz strahovati
konje? Toda vi veste že sami dobro, da sem jih več-
krat imela v rokah. Saj sem svojih par njiv vselej sama
zorala, če so mi kmetje iz prijaznosti posodili živino».

«Toda —»

pa dosedaj se jim to ni posrečilo. Če izobraženi voditelji
v slučaju nevarnosti pokličejo kmetstvo ljudstvo, pa pri-
dejo mahoma tisoči in tisoči, da stojijo za svojimi vo-
ditelji.

Na Bavarskem so se kmalu po prevratu komunisti
polastili glavnega mesta in več drugih mest in krajev. —
Dobro organizirani krščanski kmetje pa so jim v najkraj-
šem času iztrgali oblast. Tako se je posebno pokazala do-
bra organizacija nemškega krščanskega kmetkega ljud-
stva.

Kaj pa pri nas?

Pri nas se nismo tako daleč, da bi posamezne stran-
ke ali klike posegale po državni moči preko parlamenta
in preko državne uprave. Ali kedo nam jemči, da tuji
vzglede ne mikajo častihlepnežev, da bi skušali s silo
ohraniti nadoblast, ako je drugače ne dobe?!

Tudi mi imamo že po vzgledu laških fašistov začetke
organizacije, ki si tudi lasti pravico presojudati, ali je kdo
pravi jugoslovanski državljani ali ne. Njihova sodba pa je
ta: kdor ni s Pribečevičem in njegovo lažjugoslovansko, v
resnici le velesrbsko in protikrščansko politiko, ta ni pra-
vi državljani. Kdor se poteguje za avtonomijo, kdor je ne-
zadovoljen s sedanjo korupcijo, ta je že po njihovem
mnenju sovražnik jugoslovanske države. Ta organizacija
uživa neravnost podporo demokratičnih ministrov iz drž.
sredstev. Imenuje se pa kratko «Orjuna», to je «organi-
zacija jugoslovanske nacionalne omladine. Pripadajo ji
večinoma delamrznih plačani kričaski študentje, ki so-
vražijo tudi vse, kar je krščanskega. Zato so že po Dal-
maciji skušali strahovati naše pristaše in na Hrvatskem
so v nekem mestu z revolverji in batnami razgnali soci-
jalno demokratiški shod. Torej tudi pri nas, v naši državi
že pričenjajo!

Kaj sledi iz tega?

Krščansko kmetstvo ljudstvo se mora zavedati, da je
treba močne, trdne in delavne organizacije, ki stoji po-
nosna in samozavestna, svesta si svoje moči in svojih
pravic za svojimi voditelji. Rečemo vam: ni zadosti, ako
pridete enkrat na leto na shod, ki ga skliče močje ta
ali oni politik-mandator v fari. Ljudstvo mora samo se za-
vedati pomena organizacij, mora se urediti, zato sedaj pov-
sod obnovite naše organizacije, naše krajevne strokovne
Kmetke zveze, naše Vinčarske zveze, naše Obrtne zve-
ze. Živahno naj posebej delujejo naši Orli in mladeniške
in dekliske zveze. Trdni, sklenjeni, pripravljeni moramo
stati v obrambo svojih načel in pravic. Kdor samo v za-
pečniku za pečjo sedi in tarna, tega teptajo in zlorabljajo
vsi! Pazite, da vas drugi ne prehitijo in ne prevarijo. Iz-
gubljenja stvar se mnogo težje zopet pripori, kakor ob-
stoječa pravica ohraniti! Naj nam bodo opisani dogodki
jasen in svarilen vzgled, da je treba biti pripravljen v
obrambo svojih koristi! Dobro je, če nasilja ne bo, ali
boljše je, da smo mi na vse pripravljeni. Organizirajo se
celo roparji in tatovi, naše ljudstvo pa se za svoje kori-
sti in obrambo svojih pravic in svojih načel ne bi? Ali ne
vidite, kako velikansko škodo že imamo samo od tega,

«Kaj bodo ljudje rekli? Ti se bodo kmalu privadili,
gospod oskrbnik, četudi se jim bo od začetka zdelo
čudno, da ženska vozi mleko. Vaši odjemalci bodo z
menoj zadovoljni, to vam obljubim».

Oskrbnik se je udal. Kdo bi se tudi mogel ustavi-
ljati posebnim pogledom, temu prepričevalnemu pogo-
varjanju?

Imel je itak sočutje z ubogo ženo. Drugo jutro je
že Tončka napregla svoje konje, naložila mleko in se
odpeljala v mesto med posmehovanjem in krohotom
poslov.

Odtod torej velikansko začudenje, ko se je prika-
zal na cesti ženski voznik. A Tončka je dobro računala.
Prvi dan je vse letelo skupaj in gledalo za njo z odpr-
timi ustmi; drugi dan so se še nekoliko ozirali, in tretji
dan pa so se že na njo navadili in se niso več zmenili
za njo.

Oskrbniku ni bilo treba obžalovati, da ji je zaupal.
Ohranila mu ni samo starih odjemalcev, ki so že hoteli
odstopiti zaradi malomarnosti in neprijaznega obna-
šanja njenega moža, ampak mu je pridobila še pre-
cejšnje število novih. Seveda je rastele tudi njen zaslu-
šek. Točno je prihajala domov in lepo ravnala s «svoji-
mi» konji. Posli se niso nič več norčevali iz nje, ko so
videli, kako odločno opravlja ženski voznik svojo slu-
žbo. In kar je bilo največ vredno, pravi vzrok Kobar-
jeve odpuštnice iz službe je ostal skrit. Kdo bi si mogel
misliti, da bo oskrbnik vzel v službo ženo, katere mož
ga je goljufal?

Seveda je bilo za Tončko silno težavno, poleg te
službe opravljati še gospodinjstvo in vzgajati otroke.
K sreči ji je najstarejša hčerka pri tem že zdatno po-
magala.

Kobar pa je divjal v svoji jezi. Vedno je trdil, da
ga je Tončka sama rada, z zvijačo spravila iz službe.

«Storila sem to v tvojo korist, da bi ti rešila dobro
ime», mu je zatrjevala.

«Ne, ker si me zavidala za moj zaslužek in si ga ho-
tela sama imeti», je odgovarjal zaslepljen mož. «Toda,

ker se je toliko nezavednežev dalo zadnjic pri volitvah
zapeljati?! Ali naj zopet bomo glasovi vpijočega v pu-
ščavi?

Politični ogled.

DRŽAVA SHS.

Pred paradami na Kumanovem je morala vlada na za-
htevo Ljube Davidoviča, ki je ob volitvah skupščinskega
predsednika dokazal, da ima večino demokratiškega kluba
na svoji strani, podpisati izjavo, da odstopi takoj po
kumanovskih in praških proslavah. To izjavo ali protokol
je podpisal tudi Pašič, sedaj se pa že vidi, da se tudi to-
krat ne da zanašati na njegov podpis in na njegovo be-
sedo. Pašičeva vlada se hoče obdržati na površju dokler
le mogoče, obeta izvedbo zakona o vojnih odškodninah
in pri tem računa Pašič na dobičajeljnost vladnih prv-
kov, ki ne bodo hoteli iz vlade, dokler se še da kaj zaslu-
žiti na račun vojnih odškodovancev. Drugače pa so odno-
šaji v vladnem taboru slabši od dneva do dneva. Vse kri-
žem se prepira, obtožuje in napada. Radikalni listi nap-
dajo vojnega ministra generala Vasiča, da je kupoval stre-
livo na Dunaju nalašč po najvišji ceni ter pri tem v svojo
in posredovalniško korist oškodovale državo za dobrih 30
milijonov dinarjev, hudo napadajo tudi vladne muslimane,
češ, naj se poberejo tudi iz vlade, ker niso hoteli priti na
kumanovsko proslavo itd.

Kumanovska proslava je bila prava slika žalostne beo-
grajske politike, bila je samo neka službena parada Paši-
ča in oni, ki so za idejo kumanovske bitke in zmage mno-
go pretrpeti in žrtvovali, so ostali doma, paradirali so pa
največji nasprotniki jugoslovanske enakopravnosti in slo-
ge. Predsednik demokratiškega kluba je sklical za 4. no-
vembra ob 10. uri predpoldne sejo, ki bo zelo važna. Skle-
pali bodo o ostavki vlade in o razcepu koalicije. Kakor se
čuje, bo Davidovič trdovratno ostal na svojem načelu in
na danih obljubah, da morajo demokratiški ministri odsto-
piti.

Skupščina se ima zasedati dne 6. novembra in Davi-
dovičeva skupina si prizadeva, da dovede vladno krizo do
tega dne na višek in vsi kolikor toliko trezni beograjski
listi so že mnenja, da potem ni drugega izhoda kot volil-
na vladi, katero bi sestavil g. Davidovič ali pa g. Protič.

Iz Varšave se je povrnilo naše odposlanstvo, ki po-
roča, da je sklenjena med našo državo in Poljsko trgov-
ska pogodba, ki velja najprej za eno leto ter se potem ved-
no lahko podaljša. Po tej pogodbi je zagotovljen uvoz na-
šega vina na Poljsko, ki je bil doslej prepovedan. Dogovor-
jen je tudi uvoz poljskega sladkorja v našo državo. Polj-
ska je letos pridelala 100.000 vagonov sladkorja, ki bo
pri nas za nekaj dinarjev cenejši, kakor je češki ali drugi
sladkor.

Proslave četrte obletnice češkoslovaške republike se
je udeležilo 77 poslancev iz Beograda pod vodstvom

če misliš, da se bom sedaj udal, kot težak težko delal
in ti dajal v roke vsak vinar, se motiš! Zdaj ravno ne
bom prav nič delal. In hranilno knjižico mi moraš
tudi dati, takoj! Jaz imam ravno tako pravico de nje
ko ti!»

«Najbolj imajo pravico do nje najini otroci», mu
mirno odgovori Tončka. Za nje sem naložila prihranke
mojih rednikov in tiste, ki sem jih sama spravljala
skupaj v mladosti in prva zakonska leta, in dostikrat
sem si morala veliko pritrpati, da se jih nisem dotak-
nila. Pusti jim to, Franc! Saj je itak malenkost, pa ven-
dar jim bode omogočilo, da bodo lažje našli pot v
življenje».

Franc ni hotel odstopiti od dozdevne pravice, div-
jal je in strašno razsajal. Tončka je ostala nepopust-
ljiva. Ni mu sicer vračala zmerjanja, s katerim jo je
obsipaval, vendar pa se ni dala omehčati, da bi ustre-
gala njegovi želji. In ko ji je grozil, da jo bo pretepel, se
ni ganila. Mirno mu je zrla s svojimi še vedno čistimi
očmi v njegove, da je moral povestiti oči in mu je omah-
nila roka, ki jo je že dvignil k udarcu.

V svoji trmi se res zanašal ni dotaknil nobenega
dela, s svojimi domačini je govoril le najpotrebnejše
in je prihajal v hišo samo jest. Ni hotel gledati, kako se
trudijo žena in otroci, da bi mu napravili hišo pri-
jetno. On je pohajkoval in popival po krčmah s svo-
jimi prijatelji, ki so se mu od začetka dobrikali, da bi
ga še bolj priklenili na sebe. Toda kmalu so se ga nave-
ličali. Prišlo je do prepira in slednjic do pretepa, kjer
so Kobarja tako hudo zdelali, da so ga nezvestnega
prinesli domov.

Zdravnik je izjavil, da so mu polomili rebra in po-
škodovali hrbtenico. Več mesecev je moral Franc le-
žati v postelji. Tončka mu ni ničesar očitala. Ljubez-
nivo mu je stregla z otroci. Toda vsa ljubezen in skrbna
postrežba ni mogla zabraniti posledic: Franc je ostal
pohabljen. Ko je slednjic vstal iz bolniške postelje, ni
mogel drugače hoditi, kakor le s pomočjo bergelj.

(Konec prihodnjic.)